

10938

Ն ԵԴՐԻՆՉԱՆՑՆ ՄԵՆԿԵՎՈՐԺԱԿՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

ԾՐԱԳԻՐ

ՈՐԳԱՆԱԿԱՆ ՅԵՎ ԲԻՈԼՈԳԻԱԿԱՆ
ՔԻՍԻԱՅԻ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

547

Ծ-98

ՀՐԱՄԱ. ԽՍՀՄԻԹ-ՑՈՒՆ Աղրեսահ ԼՈՒՍՖՈԴ ԿՈՄԱՏԻ

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Ե ԽՈՅՄ ԺԿԻՆ ԿԻՑ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԴՊՐՈՅԻ
ԳՈՐԾԵՐԻ ՀԱՄԱՏՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՅԻ ԿՈՂՄԻՑ

547

Ծ-38

Ծ Պ Ա Գ Ի Բ

ՈՐԳԱՆԱԿԱՆ ՅԵՎ ԲԻՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՔԻՄԻԱՅԻ
ՄԱՆԿԻՆՍՏԻՏՈՒՏՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ՈՐԳԱՆԱԿԱՆ ՔԻՄԻԱ

Ն Ե Ր Ա Ճ Ո ւ Թ յ ո ւ ն .—Որգանական քիմիայի առարկան ու խնդիրները: Որգանական քիմիայի տեղը մյուս դիսցիպլինների շարքում: Որգանական քիմիայի զարգացման համառոտ պատմական տեսություններ:

Հասկացողություն որգանական անալիզի և որգանական նյութերի կազմությունը վորոշելու մասին:

I. ՍԵԽՄԸՆԵՑԻՆ ՅԵՎ ՎՈԶ ՍԵԽՄԸՆԵՑԻՆ ԱԺԽԵՋՄՆԵՑԻՆԵՐ

ՀԱԼՈՅԻԴ-ԱԾԱՆՑՑԱԼՆԵՐ

Սահմանային ածխաջրածիններ: Հոմոլոգ շաբաթեր: Իզոմերիա: Նոմենկլատուրա (անվանակոչություն): Գոնվելը բնության մեջ: Ստացման յեղանակները: Ֆիզիկական հատկությունները: Մեթան: Նավթ: Նրա վերամշակումը: Նավթի ծագումը:

Եթիլենային ածխաջրածիններ: Կրկնակի կապ: Իզոմերիա: Նոմենկլատուրան: Ստացումը, հատկությունները: Եթիլեն: Ացեթիլենային ածխաջրածիններ: Ստացումը, հատկությունները: Ացեթիլեն:

Դիենային ածխաջրածիններ: Դիվինիլը, իզոպրեն: Արացած կրկնակի կապ: Բնական և սինթետիկ կառուցուկ: Հաւոյի կապը: Սահմանային և վոչ սահմանային ածխաջրածիններ: Ստացումը և հատկություններ: Քլորմեթիլը: Քլորոֆորմ: Մագնիսորգանական միտ ություններ:

II. Ս Պ Ի Բ Տ Ց Ն Ե Բ

Միատոմ սպիրտներ: Իզոմերների գույք բերքը Առաջնային, յերկրորդային և յերրորդային սպիրտների վերաբերմունքն ոքսի-

15837

15.05.2013

գացման հանդեպ: Ստացման յիղանակները: Ֆիզիկական հատկությունները: Քիմիական հատկությունները:

Մեթիլալկոհոլ: Եթիլ ալկոհոլ: Սրանց ստացումը: Հատկությունները, տեխնիկական նշանակությունը: Խառնողույուղ (Ընթացք): Բարձր ալկոհոլներ: Վոչսահմանային ալկոհոներ: Բազմատոմանի ալկոհոներ: Գլիկոլներ: Գլիցերին: Ստացումը, հատկությունները, գործադրությունը: Բարդ եթերներ միներալթունների հետ: Պարզ եթերներ, եթիլ եթեր:

Ծծմբի ածանցյալներ: Թիոալկոհոներ. թիոեթերներ, իզոֆիտ:

III. ԱԼԳԵԽԻԴԻՆԵՐ ՅԵՎ ԿԵՏՈՆԵՐ

Ալգեհիդների և կետոնների իզոմերիա: Նոմենկլատուրա: Ստացումը: Ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Մրջնալզեհիդ, սրա տեխնիկական և բիոլոգիական նշանակությունը: Քացախարդիդ: Ացետոն: Վոչսահմանային ալղեհիդներ: Ակրոլիդներ: Մեթիլ գլուկոսը:

IV. ՊԵՆՈՒՐԲՈՂՑԵՆ ՅԵՎ ԳԻԿԵՐԲՈՂՑԵՆ ԹԹՈՒՆԵՐ

Միահիմն թթուններ: Իզոմերիա: Նոմենկլատուրան: Ստացումը, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Մրջնաթթու: Քացախաթթու: Նրա աղերը: Կարագաթթու: Բարձր սահմանային թթուններ: Վոչսահմանային թթուններ: Ցերկրաչափական իզոմերիա: Անհիդրիտներ: Քլորանիդներ: Ոլեյինաթթու: Լինոլենյան թթու:

Թթունների ածանցալներ: Բարդ եթերներ: Ջարպեր: Չորացող յուղեր:

Ցերկիմն թթուններ.—Ստացումը: Ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Թրթնջկաթթու, մալոնաթթու և սաթթաթթու:

V. ԱՔՍԻԹԹՈՒՆԵՐ ՅԵՎ ԱՊՏԻԿ ԽԶԱՄԵՐԻՆ.

ԿԵՏՈԹԹՈՒՆԵՐ:

Ոքսիթթուններ.—Ստացումը, հատկությունները: Կաթնաթթու: Խնձորաթթու: Գինեթթուններ: Կիտրոնաթթու (Լիմոնաթթու):

Ոքտանական միացությունների ոպտիկական յություններ:

Ստերեօքիմիական թեորիա:

Պիրոխաղողաթթու: Ացետոքացախային եթեր և տառատոմերիա:

VI. Ա Ֆ Խ Ը Տ Ե Բ

Ոքսիթթեհիդներ և ոքսիկետոններ: Կառուցվածքը և հատկությունները: Մոնոախարիդներ: Կառուցվածքը և հատկությունները:

թյունները: Հասկացողություն պենտոզների և հեքսոզների ստերոիդումերիայի մասին: Ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները:

Արաբինոզ: Գլյուկոզ: Մաննոզ: Ֆրուկտոզ: Սպիրոտային խմորում: Գլյուկոզիդներ:

Դիսախարիդներ: Կառուցվածքը և հատկությունները: Յեղեգաշաքար: Ինվորսիա: Մալտոզա, կաթնաշաքար, ցոլորիզոզ: Արանց հիգրոլիզը:

Պոլիսախարիդներ: Պենտոզաները: Պաղանթանը (ցելուկոզ): Հեմիցելուլոզ: Թաղանթանյութի եթերներ և սրանց տեխնիկական նշանակությունը:

VII. ԱՄԻՆԵՐ ՅԵՎ ԱԶՈՏԱՅԻՆ ԵՅԼ ՄԻԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ամիններ: Կաստիֆիկացիա: Ստացումը: Ֆիզիկական հատկությունները: Քիմիական հատկությունները: Աղեր: Տրիմեթիլամին: Լրիվ փոխանակված ամոնիական հիմքեր: Դիամիններ:

Թթունների ամիգներ: Ամիգներ: Սիզանյութ: Բիուրետ: Ուրեյիդներ: Գուանիդին: Միզաթթու: Պուրին և սրա ածանցյալները:

Ամինոթթուններ: Իզոմերիա: Ստացումը: Ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Պոլիալատիգներ:

VIII. ԱՐԱՄԵՏԻԿ ԱՃԽԱՋԲԱԾԻՆՆԵՐ

Արոմատիկ ածխաջրածիններ: Բենզոլի կառուցվածքը: Բենզոլի հոմոլոգներ: Արօմատիկ ածխաջրածինների ստացումը և հատկությունները: Քարածուի: Սրա չոր թորման արգյունքները:

IX. ԱՐԱՄԵՏԻԿ ԱՃԽԱՋԲԱԾԻՆՆԵՐԻ ԱՃԱՆՑՅԱԼՆԵՐԸ

Հալիդ ածանցյալներ: Սուլֆոթթուններ: Նիտրոմիացություններ: Պայթուցիկ նյութեր: Անիլին: Նրա արդյունաբերական նշանակությունները: Դիազոմիացությունները: Ազուերկանյութեր: Որդանական նյութերի կառուցվածքի լապը գումավարման հետ: Բենզոլի արսենային (մինղեղային) ածանց ալն' ըլ: Արսինն' ըլ:

X. ԱՐԱՄԵՏԻԿ ԱՃԽԱՋԲԱԾԻՆՆԵՐԻ ԹԹՎԱՃՄՆԵՑԻՆ ԱՃԱՆՑՅԱԼՆԵՐԸ

Միատոմ և յերատոմ ֆենոլներ: Խինոններ: Ալկոհոններ: Բենզոյան աղեհիդ: Թթուններ: Բենզոյական թթու: Գտալեյան թթու: Գալաթթու: Դաբաղային նյութեր: Սալիցիլաթթու:

XI. ԿՈՆԴԵՆՍԱԾԸ ԱՂԱՎԵԼՈՐ ՄԻԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Նաֆտալին: Աստրացեն: Ալիգարին: Ֆենանտրեն: Պոլիմեթիլենային ածխաջրածիններ: Նաֆտեններ:

Եթերային յուղեր, սրանց ստացումը: Տերպեններ: Մենտոլ: Կմոնեն: Պինեն: Կամֆորա:

XII. ՀԵՏԵՐՈՑԻԿԼԻԿ ՄԻԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Պիրոլ: Պիրոլիկին: Խնդու: Սկատոլ: Խնդոկսիլ: Խնդու:

Ֆուրան: Ֆուրֆուրալ: Պիրիդին, խինոլին: Պիրոն, խրոմոն:

Հասկացողություն ալկալիդների մասին, (խինին, սիկոտին, մորֆի):

ԲԻՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՇԻՄԻԱ

I. Ն Ե Բ Ը Ծ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Խ

Բիոքիմիալի առարկան ու խնդիրները: Բիոքիմիայի տեղը մյուս դիսցիպլինների շարքում: Բիոքիմական պրոցեսների եվոլուցիան որդանիզմում և համեմատական բիոքիմիան: Բիոքիմիայի զարգացման համառոտ պատմական տեսություն:

II. ՖԻԶԻՍ-ՔԻՄԻԿԱՆ ՀԻՄՆԵԿԱՆ ՈՐԵՆՔՆԵՐԸ ՅԵՎ ՆՐԱՆՑ ԿԻՐԱԲԻՒԹԸ ԹԻՈԼՈԳԻԱԸ ՄԵԶ

Ումոտիկ ճնշում: Ելեկտրոլիտիկ գիսոցիացիա: Չրածնական իոնների կոնցենտրացիան բույսերի և կենդանիների զանազան որդաններում և հյուսվածքներում:

Մեակցիայի կարգավորիչներ, միջավայրեր, բուֆերներ: Մակերեսային լարվածություն և աղսորբցիա: Կոլորիտալ վիճակ և նրա հատկությունները:

III. ԱԾԽԱԶՐԵՐԻ ՆՅՈՒԹԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Բուսական և կենդանավան ածխաջրեր: Ածխաջրերի նյութափոխությունը բյուսերի մեջ, ֆոտոսինտեզը: Խմորումը: Սրա տեսակները (սպիրտային, քա ախտթթվային, կաթնաթթվային, կարագաթթվային): Խմորման պրոցեսների նշանակությունը բնության մեջ: Սպիրտային խմորման ժամանակ գլյուկոզայի քայլացումը առաջացող սիջանկյալ նյութերը: Ածխաջրային նյութափոխությունը կենդանիների մոտ: Ածխաջրերի կրած փոփոխությունները մարսողական որդաններում: Ածխաջրերի նյու-

թափոխության միջանկյալ պլոյեսները կենդանական որգանիզմում: Լյարդի գլիկոգենային ֆունկցիան: Ածխաջրերի նյութափոխությունը մկաններում:

Ֆիզիկա-քիմիական պրոցեսները մկանային բջիջում: Ֆոսֆորային թթվի գերն ածխաջրերի նյութափոխության մեջ: Ածխաջրերի նյութափոխության կարգավորումը կենդանական որգանիզմում:

IV. ԺԵՐՊԵՐ, ՓՈՍԹԵՑԻԴՆԵՐ ՅԵՎ ՍՑԵՐՆՆԵՐ, ՆՐԱՆՑ ՆՅՈՒԹԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ճարպերի տարածումը մը բնության մեջ: Բուսական և կենդանական ճարպեր: Մոմեր: Սրանց ընդհանուր բնութագրումը: Մեղրամոմ: Սպերմացետ: Փոսֆատիդներ: Սրանց հատկությունները: Լցիտին և կեֆալին: Խոլին ու նրա ածանցյալները՝ բետալին, կոլամին, նեյրին: Սֆինգոզին և սֆինգոմիելին: Ֆոսֆատիների բիոլոգիական նշանակությունը: Ստերիններ և ստերիդներ: Նրանց քիմիական բնութագրումը: Լանոլին: Խոլեստերին: Խոլաթթու: Խոլեստերինի դերը: Երգոստերին: Ճարպերի նյութափոխությունը: Ճարպերի սինտեզն ու քայլայումը բույսերի մեջ: Կապը ֆոտոսինտեզի և նրա պրոցեսների հետ: Ճարպերի կրած փոփոխությունները կենդանիների որդանիզմում: Ճարպերի տարրալուծման միջանկյալ պրոդուկտները կենդանիք: Բջջում: Ածխաջրերի վերածումը ճարպերի, և ճարպերինը՝ ածխաջրերի բույսերի մեջ և կենդանիների մոտ:

Ճարպերը վորպես սննդանյութ: Ֆոսֆատ դների նյութափոխությունը: Խոլեստերինի նյութափոխությունը: Որգանական թթուներ: Սրանց նյութափոխությունները բույսորի և կեղանիների մոտ:

V. ԱՊԻՑԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՅԵՎ ՆՐԱՆՑ ՆՅՈՒԹԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Սպիտակուցային նութերի ուսումնասիրման պատմությունը: Նրանց ելեմենտար բաղադրությունը: Սպիտակուցների ուսումնասիրման մեթոդները: Սպիտակուցների հիգրոլիզը և հիգրոլիզիզ գոյացող վերջնական նյութերը:

Սպիտակուցային մարմինների հիգրոլիզիզ գոյացող ամինոթթուները: Զանազան սպիտակուցների ամինոթթվային բաղադրությունը: Պոլիպեպտիդներ: Սպիտակուցների սինտեզի պրոբերմը: Սպիտակուցային մարմինների կառուցվածքային տեսությունը: Սպիտակուցային նյութերի հատկությունները: Սպիտակուցների կլասիֆիկացիան:

Սպիտակուցների նյութափոխությունը բույսերի մեջ: Ամի-

IX. Ֆ Ե Բ Մ Ե Ն Ց Ն Ե Ր

Բուսական և կենդանական ֆերմենտներ: Նրանց նոմենկլատուրան և հատկությունները: Ֆերմենտները վորպես բիոկատալիզատորներ: Ֆերմենտները վորպես կոլորիդներ: Ֆերմենտները վորպես եկեղարոլիտներ:

Ֆերմենտների ներգործության կախումը ջրածնական իոնների կոնցենտրացիայից:

Ֆերմենտների լուրահատկությունը: Ֆերմենտների կասիֆիկացիան: Ֆերմենտների առանձնացումը: Ֆերմենտների քիմիական բնույթը: Հիդրոլազներ և գեսմոլազներ: Ոքսիդացիոն—ուեղուցիոն պրոցեսների մեխանիզմը կենդանական որգանիզմում: Ցիստինի և գլուտամինի դերն ոքսիդացիոն պրոցեսներում:

Ոքսիդացիոն—ուեղուցիոն պոտենցիալ:

Զ Ե Ա Ն Ա Ր Կ Ն Ե Ր

1. С. Н. Реформатский.—„Начальный курс органической химии“.
2. А. С. Гинзберг.—„Курс органической химии“.
3. А. В. Палладин.—„Учебник Физиологической химии“.
4. А. В. Благовещенский.—„Биохимия растений“.

Խմաբագիր՝ պրոֆ. Բ. Վ. ՆԵԿՐԱՍՈՎ

VI. ՀՈՐՄՈՆՆԵՐ ՅԵՎ ՎԻՏԱՄԻՆՆԵՐ

Հնդկանուր հասկացողություն հորմոնների մասին: Նրանց վորպես քիմիական կորելացիայի ֆակտորի՝ ֆիզիկական նշանակությունը: Հայտնի հորմոնների քիմիական կառուցվածքը և հատկությունները: Վիտամինների ընդհանուր բնութագրումը:

Ավիտամինոզներ: Նրանց տարածումը և ֆիզիոլոգիական նշանակությունը: Վիտամինների քիմիական բնույթը:

VII. ԲՈՒԽԱԿԱՆ ՅԵՎ ԿԵՆԴՈՆԱԿԱՆ ՊԻԳՄԵՆՏՆԵՐ

Քլորոֆիլ և հեմոգլոբին: Կարոտին, քսանտոփիլ: Ֆլավոններ և անտոցիաններ: Պիզմենտների ներգործության կապը ճառագայթային եներգիայի հետ:

VIII. ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՆՅՈՒԹԵՐ ՅԵՎ ՆՐԸՆՑ ՆՅՈՒԹԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Հանքային հյութերի և ջրի դերը կենդանական որգանիզմում: Մի քանի առանձին հանքային նույթերի բիոլոգիական նշանակությունը: Կալիումի և նատրիումի աղերը: Կալցիումի և մագնիսիումի աղերը: Քլոր, ֆառոր, յոդ, ֆոսֆոր և ծծումք: Պղինձ, յերկաթ: Միլիցում: Հանքային հյութերի հյութափոխությունը:

Ազ. 1938 թ.

Сдано в набор 10/VI-1938 г.

Подписано к печати 19/VIII-1938 г.

5/8 печ. лист. 30.000 тип. знак.

ԱԿՏ № 175

Վկացն. լ.

Главлит № 5771.

Заказ 1627.

Тираж 500.

Типография „Красный Восток“. Баку, улица Юного Пionera, 84.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0266292

801

4 Р.М.
3-4345

ПРОГРАММА
ПО КУРСУ

„Органической и
биологической химии“

Утвержден Всесоюзным Комитетом по
делам Высшей школы при СНК СССР

Издание Наркомпроса АзССР

